

**PÄIJÄT-HÄMEEN MAAKUNTAKAAVAN EHDOTUSVAIHEEN VIRANOMAISNEUVOTTELU**

Paikka: Päijät-Hämeen liitto, Hämeenkatu 9, Lahti, 2. krs., kokoushuone Vellamo

Aika: 26.10.2015 klo 10:00–16:45

Läsnä: **Fingrid Oyj:** Mika Penttilä
Hollolan kunta: Heikki Salonsaari, Katariina Tuloisela
Hämeen ELY-keskus: Esa Pynnönen, Kirsti Nieminen, Marja Hiitiö, Tommi Muilu
Kymenlaakson liitto: Lotta Vuorinen
Lahden kaupunginmuseo / Päijät-Hämeen maakuntamuseo: Päivi Siikaniemi
Liikennevirasto: Anni Rimpiläinen, Tapani Kajamaa
Metsähallitus: Harri Korkeamäki
Museovirasto: Kaija Kiiveri-Hakkarainen
Pirkanmaan liitto: Hanna Djupsjöbacka
Puolustusvoimat: Eero Ruotsila, Seppo Kesänen
Päijät-Hämeen liitto: Jari Parkkonen, Jari Salonen, Mari Lång-Kauppi, Mirja Karila-Reponen, Riitta Väänänen, Tanja Gangsö, Tapio Ojanen,
Sysmän kunta: Essi Carlson
Uudenmaan ELY-keskus: Liisa-Maija Thompson, Mirja Hyvärinta
Uudenmaan liitto: Aila Elo
Ympäristöministeriö: Juha Nurmi, Ulla Koski

Muistio**1. Avaus ja järjestäytyminen**

Maakuntahallituksen ja maankäytön ohjausryhmän puheenjohtaja Jari Salonen avasi neuvottelun. Sovittiin, että kokouksen puheenjohtajana toimii Jari Salonen klo 12:00 asti, Jari Parkkonen n. klo 14.00 asti ja Riitta Väänänen siitä eteenpäin ja sihteerinä toimii Tanja Gangsö. Läsnäolijat esittäytyivät ja kirjattiin muistioon. Sovittiin, että muistio tarkistetaan viikon kuluessa, siitä kun se on lähetetty. Muistion allekirjoittavat Riitta Väänänen Päijät-Hämeen liitosta ja Ulla Koski ympäristöministeriöstä.

2. Esityslistan hyväksyminen

Sovittiin, että edetään asialistan mukaisesti.

3. Päijät-Hämeen maakuntakaavan osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjen toteutuminen

Maakuntakaavan osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt on kirjattu maakuntakaavaselostukseen alkaen sivulta 129. Riitta Väänänen esitteli asiaa. Puolustusvoimat sekä Hollolan kunta toivat esille, että vuorovaikutus on ollut hyvää ja riittävää. Ympäristöministeriöstä todettiin, että vuorovaikutus on toteutettu lain tavoitteiden mukaisesti. Puheenjohtaja totesi, että osallistumis- ja vuorovaikutusmenettely on ollut asianmukaista ja riittävää.



4. Vaikutusten arviointien tulokset, asianmukaisuus ja riittävyys

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinneista kaavan eri työvaiheisiin liittyen on tietoa kaavaselostuksen sivulta 129 alkaen. Lisäksi vaikutusten arviointeja on kirjattu kaavaratkaisun yhteyteen maakäyttöluokittain. Kaavaselostuksen sivulta 132 alkaen on kuvattu vaikutuksia suhteessa vuonna 2008 vahvistettuun maakuntakaavaan ja kaavan kokonaisvaikutuksia. Yhteisvaikutuksia on esitetty Natura-alueisiin, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteeseen, liikenneverkkoon sekä Taruksen ja Päijänteen alueisiin liittyen.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioimiseksi laadituista keskeisistä selvityksistä on koottu lista kaavaselostuksen sivulle 149. Riitta Väänänen esitteli asiaa.

Liikennevirastosta tuotiin esille, ettei Vt 24 kehittämisselvitystä ja paikallisjunaliikenneselvitystä ole otettu kaavaratkaisussa huomioon. Hollolan kunta esitti, että Vt 24 kehittämisselvitys on huomioitu ja muistutti, että selvitys antaa kokonaiskäsityksen väylän nykytilanteesta ja kehittämistarpeista, ei anna valmista ratkaisua. Ympäristöministeriöstä todettiin että vaikutusten arviointi on ollut monipuolista ja kattavaa ja muistutettiin, että kaavaratkaisujen tulee olla selvityksillä perusteltuja.

Puheenjohtaja totesi, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja muun tavoitteenasettelun toteutumisesta ei ollut huomautettavaa.

5. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja muun tavoitteenasettelun toteutuminen

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisesta on koottu yhteenveto taulukkoon kaavaselostuksen sivulle 140 ja 141. Selostus jatkuu seuraavilla sivuilla, joissa on kuvattu muun tavoitteenasettelun toteutumista. Riitta Väänänen esitteli asiaa.

6. Palautteen huomioon ottaminen ja kaavaehdotukseen tarvittavat muutokset

Esityslistan liitteenä oli asiakirja, johon on koottu yhteenveto saaduista muistutuksista ja lausunnoista sekä esitykset vastineiksi ja kaavaehdotukseen tehtäviksi muutoksiksi (toimenpiteet). Kaavakarttaan esitetyt muutokset oli koottu asiakirjan liitteenä olevaan karttaan ja liitteisiin.

Yhteenveto muistutuksista ja lausunnoista on järjestetty kaavasunnittelun vastuualueiden mukaisesti taulukkoon niin, että samaan asiaan tulleet muistutukset ja lausunnot ovat peräkkäin. Asiaa koskeva vastine ja mahdolliset toimenpiteet (muutokset) on esitetty yhteisesti samaa asiaa koskien.

Sovittiin, että Riitta Väänänen, Tapio Ojanen ja Mirja Karila-Reponen esittelevät yhteenvettoa palautteista ja esitellään muutokset suunnittelualueittain ja kommentoidaan jokaisen asiakokonaisuuden kohdalla. Lopuksi todetaan, edellyttävätkö muutokset kaavaehdotuksen laittamista uudelleen nähtäville.



Riitta Väänänen

Väänänen toi esille, että maakuntakaavaehdotuksessa kaupan suunnittelumääräykset ovat tarkemmat kuin Lahden kaupungin yleiskaavassa. Ympäristöministeriöstä todettiin lähtökohtaisesti maakuntakaavan olevan ohjeena yleiskaavalle ja maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää maakuntakaavassa esitettävän enimmäismitoituksen, yleiskaavoissa sitä ei edellytetä, mutta mitoitus voidaan esittää. Ja todettiin Lahden kaupungin ratkaisevan, miten asiassa toimivat.

Liikennevirastosta huomioitiin, että maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 3 momentti tulisi kokonaisuudessaan merkitä kaavakartalle, kun siihen kerran kartalla viitataan eli mainitaan myös se, että maakuntakaava on voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja asema-kaavan alueella kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Ympäristöministeriöstä tuotiin esille, että maakuntakaavan rooli on hyvin merkittävä yhdyskuntarakenteen osalta ja korostettiin sen ohjausvaikutusta yksityiskohtaisempaan kaavoitukseen. Nähtiin, että uusia ja osittain toteutuneita taajamatoimintojen alueita on kaavaehdotuksessa osoitettu tarpeeseen nähden paljon. Pääradan varrelle on osoitettu uusia taajamatoimintojen alueita, joihin liittyvien uusien asemien toteutuminen on epävarmaa. Kaavaratkaisun nähtiin jättävän paljon liikkumavaraa yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja todettiin, että kaavalla olisi voitu ohjata rakentamista tavoitteellisemmin täydennysrakentamiseen soveltuville alueille ja joukkoliikenteellä saavutettaville alueille. Kaavaohjauksen osalta pidettiin ongelmallisena sitä, että maakuntakaavaa koskevissa työneuvotteluissa ei ole ollut käytettävissä kaavaselostuksen liiteosaa, jonka perusteella tästä asiasta olisi voinut aiemmin muodostaa käsityksen. Väänänen muistutti, että maakuntakaavassa on pyritty pääsemään eroon liian tarkasta otteesta ja alueita on yleispiirteistetty. Ja totesi, että taajamatoimintojen alueille pitäisi kuntien pystyä myös sijoittamaan työpaikka-alueita ja jättää kunnille suunnitteluvaraa kulttuuri-, maisema- ja luonnonarvojen huomioon ottamiseksi.

Uudenmaan liitosta tuotiin esille, että taajama-alueiden kasvattamisella Hennassa on myös vaikutuksia Uudellemaalle kokonaisuutena. Pidettiin kuitenkin hyvänä, että asuminen sijoitetaan radanvarrelle.

Hämeen ELY-keskuksesta todettiin, että Karistossa oleva asema on sijoittumisellaan enemmän teollisuutta palveleva kuin asutusta.

Maakuntamuseosta oudoksuttiin Lahden ja Nastolan rajalla sijaitsevan taajama-alueen sijoittamista Koiskalan valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueelle. Väänänen muistutti, että maakunnassa on pinta-alaltaan runsaasti maakunnallisia maisema-arvoja ja tarkemman kaavoituksen tehtäväksi jää ratkaista luonnonarvot ja taajamien sijoittuminen. Ympäristöministeriöstä tuotiin esille, että maakunnan liitto ratkaisee kaavassa asumisen sekä maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisemien yhteensovittamisen ja ratkaisun täytyy olla hyvin perusteltu. Huomioitiin myös, että päällekkäiset merkinnät eivät ole ristiriidassa keskenään, koska em. arvot on otettu huomioon A-alueen määräyksissä. Liitosta tuotiin esille, että määräyksessä oleva kulttuu-



riarvoja koskeva suunnittelumääräys ollaan kuitenkin poistamassa kaavan selkeyttämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi.

Museovirasto muistutti, että ohjaus maakuntakaavassa tulisi olla hyvin selkeä, etenkin keskusta-alueilla. Hämeen ELY-keskuksesta huomioitiin, että pohjavesialueidenkaan osalta ei erityismainintaa ole jokaisen alueen kohdalla erikseen, vaan pohjavesialueet huomioidaan kokonaisuutena.

Liikennevirastosta todettiin Nastolassa A1 kartassa olevien laajentuneiden teollisuus ja työpaikka-alueiden muutokset olevan perustellumpia, kun ne sijaitsevat valtatie oikealla puolella.

Kärkölän teollisuusalueen laajennuksen todettiin olevan nykyisen yleiskaavan mukainen.

Ympäristöministeriöstä todettiin kaupan ratkaisulla olevan hyvät ja kattavat selvitykset, ja niissä kokonaismoitus on hyvin perusteltu.

Pirkanmaan liitosta kysyttiin loma-asutuksen ja matkailun huomioon ottamisesta kaupan mitoitukseen. Uudenmaan liitosta pidettiin joustavuutta hyvänä, mutta liian suuren mitoituksen aiheuttavan ongelmia. Ympäristöministeriöstä tuotiin esille, että työneuvotteluissa on kiinnitetty huomiota loma-asukkaiden ja matkailijoiden osalta kaupan ratkaisun mitoituksen epävarmuustekijöihin. Ehdotuksessa on mitoitus kuitenkin tältä osin kohtuullinen.

Ympäristöministeriö totesi, että keskustahakuisen kaupan osalta ratkaisulla voidaan turvata keskusta-alueiden kaupalliset palvelut ja niiden kehittäminen maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla, mutta TIVA-kaupan mitoituksessa on merkittävä ero etenkin Lahden osalta suhteessa selvitysten laskennalliseen mitoitukseen, eikä ratkaisu ole johdonmukainen selvityksiin nähden. Toteutumattomat asemakaavat eivät sellaisenaan voi olla mitoituksen perusteena.

Ympäristöministeriöstä muistutettiin, että kaupan työraportti oli edellisessä työneuvottelussa vielä keskeneräinen, mistä johtuen kaavaohjauksessa ei ole kaupan ratkaisun osalta voitu ottaa kantaa tässä laajuudessa aiemmin. On tärkeää, että kaupan ratkaisu on johdonmukainen suhteessa selvityksiin.

Keskusteltiin kaupan ratkaisujen esittämisestä eri maakuntakaavoissa ja niiden eroista jo vahvistetuissa kaavoissa. Ympäristöministeriöstä tuotiin esille, että kaavan ohjauksessa pyritään antamaan paras ohjaus voimassa olevan lain mukaisesti. 2013 on julkaistu *Vähittäiskaupan suuryksiköiden kaavoitus* – opas. Muutettavaksi ehdotettuun vähittäiskaupan suuryksiköiden suunnittelumääräykseen liittyen ympäristöministeriöstä todettiin, että enimmäismoitukseen tulee laskea mukaan alueen kaikki kaupan kerrosala eli vähittäiskaupan suuryksiköiden lisäksi myös pienemmät kaupan yksiköt. Tämä periaate on todettu oppaassa ja sitä on sovellettu myös muissa maakuntakaavoissa. Eri maakuntien olosuhteiden sekä merkintöjen ja määräysten todettiin olevan erilaiset ja näiden vuoksi ratkaisuja on vaikea vertailla.



Uudenmaan liitosta muistutettiin, että toiminnallinen kokonaisuus tulee ottaa kaupan mitoituksessa huomioon. Ongelmana on hajautunut palveluverkko ja ympäristöhäiriöitä aiheuttava liikenne, jos taajama- ja työpaikka-alueita laajennetaan liikaa.

Ympäristöministeriöstä pyydettiin huomioimaan, millaista palveluverkkoa kehitetään ja korostettiin tältä osin vaikutusten arvioinnin merkitystä. Muistutettiin ottamaan huomioon vaikutusten arvioinnissa etenkin MRL 71 b §:n mukaisesti vaikutukset keskusta-alueisiin. Lisäksi esitetyt muutokset merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden koon alarajoihin tulee perustella ja arvioida niiden vaikutukset.

Ympäristöministeriöstä katsottiin, että Orimattilan Tuuliharjan km-merkinnän toteuttamista koskeva suunnittelumääräys ei ole riittävän selkeä. Moottoriteliittymän toteutuminen nähtiin epävarmana. Uudenmaan ELY-keskuksesta tuotiin esille, ettei uuden Hennan taajaman ja palvelujen yhteyttä ole nähtävissä ja todettiin alueen aikaisemman määräyksen olevan parempi.

Hämeen ELY-keskus pohti, vähentääkö Heinolan Vuohkallio ja Henna kaupunkien keskus- ja palvelualueita. Liitosta todettiin näille alueille sijoittuvan enemmänkin tilaa vaativan kaupan alueita.

Ympäristöministeriöstä pyydettiin huomioimaan, mitä vaikutuksia keskusta-alueisiin olisi kaupan ratkaisujen toteutumisesta. Taustalla on huoli palvelurakenteen kehityksestä ja päästöjen lisääntymisestä.

Liikennevirasto esitti Nostavan kehittämisen kohdealueen kk3 suunnittelumääräyksen korjaukseen lisättäväksi "...sekä lisääntyvän junaliikenteen...". Kk 6 alueen korjaukseen liisäysehdotus oli: "...että VR:n omistamaa ratapiha-aluetta vapautuu...".

Tapio Ojanen

Liikennevirasto esitti, että tarve Vt 24:n parantamisesta johtuu tehtyjen laskelmien mukaan paikallisesta maankäytöstä ja toteutuisi tien olennaisella parantamisella. Ja että tämä on kirjattu nykyisillä tiedoilla valmisteltuun Vt 24 kehittämisselvitykseen, joka tulisi mainita maakuntakaavaselostuksen lähdeluettelossa. Tien parantamishdotuksien toteuttaminen nähtiin liikennevirastossa lisäävän tien turvallisuutta ja ehdotettiin, että merkitään tie merkittävästi parannettava vt/kt – merkinnällä ja jätetään liittymät merkittämättä. Nykyinen maakuntakaavaratkaisu myös huomautettiin perustuvan Vt4:lle tehtyyn vanhaan selvitykseen.

Hollolan kunnasta huomioitiin vielä, että Vt24 selvitys antaa kokonaiskäsityksen väylän nykytilanteesta ja kehittämistarpeista, mutta ei anna valmista ratkaisua. Ja todettiin, että alue on kasvavaa aluetta ja Vesivehmaalta ja muista kunnista tulee paljon liikennettä Vt 24:lle ja alueella on runsaasti pendelöintiä Lahteen ja runsas viikonloppuliikenne kuntiin. Uudenmaan ELY-keskus totesi, että kehittämisselvityksen mukaan alueen liikenne on seudullista liikennettä.



Hämeen ELY-keskuksesta huomioitiin, että heillä on maakuntakaavan edistämiselvoite ja mikäli uusi väylä merkitään ohjeelliseksi, ELY-keskuksella on parempi mahdollisuus väylän kehittämiseen. Uudenmaan ELY-keskus toi vielä esille, että merkittävästi parannettava – merkintä nykyiselle tielinjaukselle antaa enemmän pelivaraa kun uuden tielinjan merkitseminen.

Päijät-Hämeen liitosta todettiin, että Vt24 kehittämisselvitys ei perustu ajantasaisiin maankäyttötietoihin ja näin ollen sen ratkaisut voivat olla riittämättömiä. Todettiin lisäksi, ettei ole vielä selvitetty, onko nykyisen tielinjan ympäristössä riittävästi tilaa kehittämiskorjausten toteuttamiseen ja onko rinnakaistieverkon kehittäminen mahdollista nykyisen yhdyskuntarakenteen puitteissa.

Liikennevirasto yhtyi näkemykseen, että kehittämiskorjaukset vaativat lisäselvityksiä ja ettei kaavaehdotuksen ratkaisu kuitenkaan kuvaa tätä tilannetta, koska siinä esitetään vain yksi vaihtoehto, eli tien rakentaminen uuteen paikkaan. Liikennevirasto ehdotti, että uusi linjaus voitaisiin merkitä ohjeellisena.

Ympäristöministeriöstä tuettiin Liikenneviraston esittämää merkintätapaa, ja huomioitiin uuden, kiinteän tielinjauksen merkitsemisen vaativan uusia selvityksiä. Hämeen ELY-keskuksesta myös todettiin selvitysten olevan riittämättömiä uuden tielinjan merkitsemiseen.

Liikennevirastosta nähtiin Tuuliharjan moottoriteliittymän merkinnän tarvitsevan perusteelliset selvitykset. Seudullista luonnetta ja kytkeytymistä muihin väyliin ja asutukseen ei nähty olleen avattu ja liittymän nähtiin enemmän palvelevan paikallista käyttöä. Soveltuvimpana kaavamerkintänä Liikennevirasto piti selvitysalueita, mikä edellyttää selvityksiä.

Uudenmaan ELY-keskuksesta tuotiin esille, että vaikka liittymä on paikallinen, täytyy olla joku yhteys viereiselle teollisuusalueelle. Päijät-Hämeen liitosta huomioitiin alueella olevan kehittämiskorjausalue, joka pitää sisällään monia asioita.

Ympäristöministeriöstä tiedusteltiin, onko tutkittu Hennan alueen liikenteen järjestämistä muiden liittymien kautta ja todettiin, ettei selvitysalue-merkintää pidä käyttää, ellei merkinnän käytön edellyttämää selvitystarvetta ole. Lisäksi todettiin, että mikäli maankäytönkorjaus ovat jo olemassa, ei selvitysalue-merkintä ole tarkoituksenmukainen. Päijät-Hämeen liitosta todettiin, että teollisuusalueen liikenteen järjestäminen nykyisten liittymien kautta merkitsisi raskaan liikenteen aiheuttamia haittoja asuinalueille.

Liikennevirasto toi esille, että he edistävät oikoradan hyväksikäyttöä ja ehdotti, että selvityksen myötä Henna ja Hennala merkittäisiin kaavaan ja muut asemat olisivat selvitysten takana. Ja huomioi myös Riihimäen kolmioraitteen mahdollistamat suorat ratayhteydet pohjoiseen ja näiden hyödyntäminen.

Liikennevirasto huomioi ohjeellisen uuden syväväylän, joka kulkee Asikkalan selän kautta vaativan enemmän selvityksiä.



Museovirasto pyysi huomioimaan kaavassa vedenalaisen kulttuuriperinnön. Hämeen ELY-keskuksesta todettiin, ettei kaikkia lakeja voida kirjata määräyksiin, vaan ELY-keskuksen on nämä huomioitava.

Syntyi keskustelua lausuntopyyntövelvoitteesta maakuntakaavassa ja ympäristöministeriöstä todettiin, ettei maakuntakaavalla pidä luoda lausuntopyyntövelvoitetta.

Ympäristöministeriö toi esille, että Lusin alueeseen liittyen puolustusvoimien varalaskupaikka on käsitelty joulukuussa 2014 puolustusministeriön, ympäristöministeriön ja Pääesikunnan kanssa, ja varalaskupaikalle sekä siihen liittyvälle lentotoiminnan kannalta tärkeälle vyöhykkeelle on yhdessä sovittu käytettävät merkinnät ja suunnittelumääräykset.

Puolustusvoimat toi esille, että pienissä kunnissa tehdään yleiskaavoja harvoin ja maakuntakaavassa pitäisi tämän vuoksi olla tarpeeksi selkeät määräykset.

Liikennevirasto huomioi, että Vt 12 uuden linjauksen ehdollinen rakentamisrajoitus voi aiheuttaa kaavan kumoamisen, ellei kaavaa aseteta uudelleen nähtäville ja suositteli väylän merkitsemistä ohjeellisena, mikäli kaavaa ei laiteta uudelleen nähtäville.

Fingrid toi esille, että Henna-Pennalan uuden voimajohdon tulisi olla valmis 2017 ja että eteläosan linjausvaihtoehdot ratkaistaan kunnassa. Huomioi myös, että voimalinjan suunnittelussa tulee huomioida sähkökenttiä koskevat suositusarvot, muttei nähdä tarpeellisenä ottaa maakuntakaavassa esille.

Hämeen ELY-keskus muistutti, ettei pohjavesialueille uutta moottorirataa toimintaa ole mahdollista tulla ilman runsaita suojaustoimenpiteitä.

Puolustusvoimat toivoi Taruksen ampumaradan kehittämistä ja huomioi, ettei Hälvälästä voida luopua ennen kuin Taruksen alue on valmiimpi. Tuotiin esille, että Hälvälästä ampumaharjoittelu tulee loppumaan vuonna 2024 ja muu puolustusvoimien toiminta 2035.

Maakuntamuseo toi esille kielteisen suhtautumisensa Hollolan tuulivoima-alueista, koska alueet sijoittuvat liian lähelle maakunnallisia maisema-arvoja ja tiedusteli, onko vaikutusten arvioinnissa vaikutukset kulttuuriympäristöille otettu huomioon. Päijät-Hämeen liitosta todettiin tuulivoiman menevän maakunnallisten arvojen edelle, koska huomattava osa maakunnan pinta-alasta on maakunnallisia maisema-alueita ja on pyritty vastaamaan maakuntavaltuuston asettamaan tavoitteeseen. Ja todettiin vaikutusten arvioinnissa kulttuuri- ja maisema-arvot otetun huomioon, selvitys *Tuulivoima-alueiden maisema- ja luontovaikutusten arviointi* on tehty 2014.

Museovirasto huomioi, ettei Kanta-Hämeen maakuntakaavaan ole laitettu väkisin tuulivoima-alueita, koska menevät maisema- ja kulttuuriarvojen kanssa päällekkäin, vaikka maakuntavaltuuston asettamat tavoitteet eivät täytyneet. Hämeen ELY-keskus huomioi, että Hämeen alueelta on haastavaa löytää tuulivoimalle sopivia alueita ja ettei tuulivoima toteudu kaikilla alueilla.

Sysmän kunta toi esille, että Järvenpään ja Rekolanvuoren tuulivoima-alueita vastustettiin merkitykseltään seudullisina mutta Karilanmaalle tuulivoima voisi sijoittua.



Ympäristöministeriö toi esille, että maakunnan liitto määrittää itse tuulivoima-alueiden tavoitteellisen määrän. Lähelle kahta RKY-aluetta etenkin pohjoisosastaan sijoittuvan tv2-alueen osalta pyydettiin varmistamaan, että vaikutusten arviointi on riittävä. Todettiin, että monet muutkin alueet sijoittuvat lähelle valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema- ja kulttuuriympäristöjä, mikä tulisi ottaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioon. Tämän varmistamiseksi ympäristöministeriö ehdotti suunnittelumääräyksen täydentämistä tältä osin.

Liikennevirasto toi esille kielteisen kantansa tuulivoimaloiden sijoittamisesta liikenneväylien varrelle ja huomioi 300m etäisyyden yksittäisille tuulivoimaloille.

Puolustusvoimat toivoi 50m korkeammista voimaloista lausuntopyyntöä koska tutkavaikutukset ovat suurin heidän toimintaansa vaikuttava asia.

Hollolan kunnasta tuotiin esille kansalaisten ja päättäjien kielteinen suhtautuminen Hollolan tuulivoima-alueisiin, koska alueet sijoittuvat maisema- ja asutusalueille, eikä harjunsuojeluohjelman alueille, missä haitta olisi pienempi.

Päijät-Hämeen liitto toi esille, että harjunsuojeluohjelman alueen pois jääminen potentiaalisten tuulivoima-alueiden joukosta johtui ympäristöministeriön ja Hämeen ELY-keskuksen asiantuntijoiden kielteisestä kannasta, joka ei kuitenkaan liiton mielestä ole jälkikäteen ajatellen perusteltu.

Ympäristöministeriö totesi, että tuulivoima-alueiden suunnittelu edellyttää mm. maiseman, linnuston sekä melun huomioimista ja yhteensovittamista.

Ympäristöministeriöstä tiedusteltiin kaavassa osoitettujen maa-ainesten ottoalueiden tilannetta siltä osin kuin niille on osoitettu aluevarauksia muuhun käyttötarkoitukseen. Kysyttiin, liittyykö näiden osalta luvituksiin mahdollisesti jatkossa ongelmia. Päijät-Hämeen liitosta tuotiin esille lähtökohta, että maa-ainestenoton jälkeen suunniteltu aluevarausten mukainen maankäyttö toteutuu alueilla.

Mirja Karila-Reponen

Päijät-Hämeen liitosta tuotiin esille, että Lusin luonnonvaralogistiikan kehittämisenkohdealueen ja työpaikka-alueen osalta liikennejärjestelyjen toteuttamista ei ole mietitty.

Keskustelussa tuli esille, että melontareittejä on kaavaehdotuksessa yllättävän paljon, ja todettiin, että niitä pidetään kunnossa ja hoidetaan ja että ne ovat osa matkailua tukevaa maakunnallista viherverkostoa.

Museovirastosta koettiin hankalana, että kulttuuriympäristöasiat on sijoitettu kaava-asiakirjoissa maaseutuotsakkeen alle joka johtaa helposti harhaan, vaikeuttaa kulttuuriympäristöä koskevien asioiden löytymistä ja antaa sellaisen kuvan, että kulttuuriympäristöjä on vain maaseudulla. Ja nähtiin, että oma otsake helpottaisi asioiden löytymistä ja kokoaisi kulttuuriympäristöasiat yhteen. Omalle otsakkeelle ehdotettiin paikkaa "Merkin-



nät ja määräykset” asiakirjassa. Pyydettiin myös korjaamaan kaavakartalla ollutta virheelistä termiä koskevaa vastinetta.

Museovirasto totesi Lahden ja Heinolan tarkemmat karttaotteet kaavakartalla olevan epäselvät ja niihin toivottiin tarkempaa pohjakarttaa. Maakuntamuseosta oltiin Museoviraston kanssa samalla linjalla ja todettiin, että kaupunkialueilla on noussut arvoalueita esille ja arvoalueiden toteaminen tulisi olla selkeämpää. Ja toivottiin mainintaa, että kulttuuriarvot on otettava huomioon. Liiteosioon maakuntamuseo esitti lisättäväksi maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisemien luettelot tukemaan epäselviksi jääviä karttaesityksiä.

Ympäristöministeriö muistutti, että maakuntakaavakartalla olevat pienemmätkin karttaotteet tulee olla samalla pohjakartalla ja että selostuksessa ja liiteosiossa kartat voivat olla tarkempia.

Sysmän kunta toi esille tyytyväisyytensä Päijätsalon alueen kaavaehdotuksessa olevaan ratkaisuun.

Museovirastosta tuotiin esille, että muinaismuistot ovat rekisterissä nyt ajantasaisena ja liitosta todettiin, että päivitetään ajantasaiset aineistot kaavaan.

Hämeen ELY-keskuksesta huomioitiin, etteivät kaavaehdotuksessa Päijänteen kansallispuiston alueeseen merkityt vesialueet kuulu suojelualueeseen. Sovittiin, että Hämeen ELY-keskus tarkistaa vielä asian, ja antaa tiedon liitolle.

Lopuksi

Lopuksi keskusteltiin edellyttävätkö esitetyt muutokset kaavaehdotuksen laittamista uudelleen nähtäville ja mitkä olisivat sellaisia muutoksia.

Ympäristöministeriöstä nähtiin, että oleellista on, onko muutoksilla vaikutuksia yksityisiin ja yleisiin oikeuksiin ja etuihin ja todettiin, että kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamisen tarpeen raja todennäköisesti ylittyy, mikäli neuvottelussa esillä olleet muutokset tehdään. Väyliin, voimalinjoihin ja tuulivoimatuotantoon soveltuviin alueisiin liittyvät muutokset ovat tästä näkökulmasta merkittäviä. Todettiin, että mikäli esimerkiksi väylä ja voimalinja merkittäisiin ohjeellisena ehdollisen rakentamisrajoituksen välttämiseksi, voitaisiin mahdollisesti välttää uudelleen nähtäville asettamisen tarve näiden osalta, mutta esitetyt muutokset nähtiin kaiken kaikkiaan varsin merkittävänä, kun harkitaan uudelleen nähtäville asettamisen tarvetta.

Mahdollisen menettelytapavirheen riskin välttämiseksi ministeriö suositteli kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista. Sovittiin, että liitossa käydään keskustelua muutoksista ja kaavan uudelleen nähtäville asettamista ja käydään vielä ministeriön kanssa muutoksista tarkempi keskustelu.

**7. Kaavan toteutumista koskevan seurannan järjestäminen**

Kuvaukset Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2014 toteutumisen seurannan järjestämisestä on kirjattu maankäyttöluokittain kaavaselostukseen kaavaratkaisua koskevaan lukuun sivulta 47 alkaen. Päijät-Hämeessä on seurannan raportointi kytketty valtuustokauden siten, että valtuustokauden viimeiseen kokoukseen joulukuulla tuodaan seurantaraportti. Seuraava seurantaraportti on tarkoitus laatia vuoden 2016 aikana. Edelliset seurantaraportit on esitelty maakuntavaltuustoissa joulukuulla 2008 ja 2012. Riitta Väänänen esitteli asiaa.

Puheenjohtaja totesi, että kaavan toteutumista koskevan seurannan järjestämisen asianmukaisuuteen ja riittävyyteen ei ollut huomautettavaa.

8. Tilaisuuden päättäminen

Puheenjohtaja päätti tilaisuuden klo 16:45.

Muistion laati
Tanja Gangsö

Ulla Koski
Ympäristöministeriö

Riitta Väänänen
Päijät-Hämeen liitto